

tional bekymring. Navnlig menneskerettigheds-situationen, men også flere andre forhold som masseødelæggelsesvåben, terrorisme og Irans ageren i forhold til konflikten i Mellemøsten giver anledning til uro. Regeringen deler disse be-
 kyrringer til fulde.

På trods heraf er udgangspunktet for regerin-
 gens politik over for Iran i overensstemmelse
 med Folketingets dagsorden af 14. november
 1996, at samarbejde og dialog giver de bedste
 muligheder for påvirkning. Gennem dialog kan
 vi forhåbentlig bidrage til at åbne det iranske
 samfund og styrke reformbestrebelse i Iran.
 Modsat vil isolation og marginalisering indebæ-
 re en risiko for at styrke de fundamentalistiske
 og undertrykkende kredses greb om magten
 med alvorlige konsekvenser for det iranske folk
 til følge såvel på menneskerettighedsområdet
 som på det økonomiske og sociale område.

Det kan Irans befolkning selvfølgelig ikke
 være tjent med. Regeringen søger derfor at en-
 gagere de iranske myndigheder og civilsamfun-
 det og ikke mindst det iranske parlament i kon-
 struktiv politisk dialog. Der er på dette punkt
 fuld overensstemmelse mellem Danmarks og
 EU's linje.

Folketinget drøftede sidst Iran i 1996, i dag
 for nøjagtig 6 år siden. Og der er jo sket en del
 trods alt i Iran siden da. Først og fremmest blev
 Mohammed Khatami valgt i maj 1997 som præ-
 sident med overvældende flertal på et reform-
 program, der indebar etablering af politiske par-
 tier, indførelse af retsstatsprincipper og en so-
 cialt orienteret økonomisk politik.

Befolkningens udbredte ønske om reformer
 blev igen bekræftet i februar 2000, da reformflø-
 jen opnåede flertal i parlamentet med en tilslut-
 ning på 70 pct. Khatami blev genvalgt i juni 2001
 med 78 pct. af stemmerne.

Imidlertid er såvel Khatamis som parlamen-
 tets forsøg på at omsætte reformtankerne til
 konkret lovgivning desværre gang på gang
 strandet på modstand fra de konservative kræf-
 ter i præsteskabet – ja, de er ikke konservative:
 de reaktionære kræfter i præsteskabet, der uden
 folkeligt mandat dominerer formynderrådet og
 domstolene. Formynderrådet har således reel
 vetoret over for vedtagelser i det iranske parla-
 ment.

Kl. 11.50

Der tegner sig et billede af fortsatte magtkam-
 pe og stridigheder mellem reformfløjen og det
 reaktionære præsteskab. Det har ved flere lejlig-
 heder fået præsident Khatami til at true med at

forlade sin post, senest har han med en række
 lovforslag søgt at styrke sine beføjelser i forhold
 til formynderrådet og domstolene, men det er
 endnu uvist, om denne lovpakke får nogen gang
 på jorden. Men han ser da ud til at stå temmelig
 fast på den.

Der er ingen tvivl om, at præsident Khatami
 og hans regering ønsker at gennemføre refor-
 mer. Men de ønsker helt sikkert ingen ny revolu-
 tion. Udviklingen skal også efter de folkevalgte
 ledes opfattelse foregå inden for de rammer,
 som den islamiske revolution i 1979 afstak.

Omvendt er præsidenten efter 5 år ved mag-
 ten under stigende pres fra befolkningen for at
 levere varen fuldt ud. Det gælder både på det
 politiske og det økonomiske område, hvor en
 række lovændringer gerne skulle manifestere
 sig i økonomisk vækst, skabelse af arbejdsplad-
 ser og andre reformtiltag.

De økonomiske reformer er nødvendige for
 at hindre social uro i et land med en stor befol-
 ningstilvækst og en stor andel af relativt velud-
 dannede unge, som har mere end vanskeligt ved
 at finde arbejde.

Det er samtidig klart, at præsteskabet efter
 tab af såvel præsidentposten som af parlaments-
 flertallet ser de politiske reformforsøg som en
 trussel. Reformprocessen opfattes af dem som et
 direkte anslag mod deres kontrol over samfun-
 dets udvikling og deres egne økonomiske inter-
 esser, bl.a. repræsenteret ved de store og stærkt
 uigennemsigtige fonde, der styrer en betydelig
 del af den økonomiske aktivitet. Dele af præste-
 skabet vil derfor gøre alt for at lægge sten i vejen
 for den videre udvikling af reformprocessen.

Selv om der kan spores positive tendenser, er
 menneskerettighedssituationen samlet set fort-
 sat stærkt utilfredsstillende. Lad mig først trods
 alt starte med positivsiden. På den positive side
 kan nævnes sikring af en række rettigheder for
 religiøse mindretal og for kvinder. I dag udgør
 kvinderne eksempelvis omkring halvdelen af de
 studerende ved landets universiteter. Under den
 værste periode blev de jo smidt ud af universite-
 terne. Nu udgør de altså halvdelen af de stude-
 rende på universiteterne.

Den iranske regerings nylige invitation til
 FN's højkommissær for menneskerettigheder
 om at udsende tematiske rapportører til landet
 hører også til på positivsiden.

Der er også håb om, at en bebudet reform af
 det juridiske system vil medføre forbedringer på
 retsområdet.